

4. Olsson E., Sylvén L. K. Cross-Curricular CLIL Projects in Swedish Middle School. Nord. J. Lang. Teach. Learn. 2023. № 11, P. 348–361. <https://doi.org/10.46364/njtl.v11i2.1181>.
5. Rowe D. Environmental Literacy and Sustainability as Core Requirements: Success Stories and Model. Teaching Sustainability at Universities / Ed. W. L. Filho. New York : Peter Lang, 2002. P. 79-103.
6. Wright J. Introducing sustainability into the architecture curriculum in the United States. International Journal of Sustainability in Higher Education. 2003. Vol. 4, № 2. P. 100–105. <https://doi.org/10.1108/14676370310467131>.
7. Yu B., Guo W. Y., Fu H. Sustainability in English Language Teaching: Strategies for Empowering Students to Achieve the Sustainable Development Goals. Sustainability. 2024. Vol. 16. № 8. 3325. <https://doi.org/10.3390/su16083325>.

Крижановська Т. І.,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри музикознавства,
фольклору та музичної освіти,
Рівненський державний гуманітарний
університет, м. Рівне

УДК 7:373.5.016 (07)
DOI: <https://doi.org/10.64076/ihrc250618.11>

РОЗВИТОК МИСТЕЦЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЗАСОБАМИ ХУДОЖНЬОГО КРАЄЗНАВСТВА

Здійснюючи фахову підготовку вчителів мистецтва, пам'ятаємо, що середовище їх професійної реалізації - "Нова українська школа", яка надає учням не тільки знання, ..., а й вміння застосовувати їх у житті. Тому сучасна школа відмовилась від суто знаннєво-навичкового підходу, переорієнтувавшись на інтегративний, практично-домінантний, компетентнісний та ін. [1].

У культурних реаліях сьогодення вчитель мистецтва - "професійно мобільна, всебічно розвинена особистість з високими інтелектуальними, духовними, моральними та професійними якостями" [2, с. 122]. Серед фахових якостей, (системність історико-теоретичних мистецьких та методичних знань, художньо-естетична ерудованість, здатність до творчості та ін.) виділимо предметну, зокрема мистецьку компетентність, формування та розвиток якої передбачено музично-педагогічною фаховою підготовкою.

Щодо змісту поняття "компетентність" (від лат. *competens* - відповідний, здатний), то у Законі України Про освіту зазначається: "компетентність – динамічна комбінація знань, способів мислення, поглядів, цінностей, навичок, умінь, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно провадити професійну та/або подальшу навчальну діяльність" [3]. Психологія тлумачить дане поняття як психосоціальну якість, яка означає силу і впевненість, що виходять із почуття власної успішності й корисності, які дають людині усвідомлення своєї спроможності ефективно взаємодіяти з оточенням [4, с. 203]. Науковець Л.Масол вказує на мобільність даного особистісного утворення як прагнення і здатності до постійного зростання... [5, с. 16]. Акцентується єдність його змістового (знання), процесуального (уміння), аксіологічного (цінності, орієнтації), самореалізаційного (активність і самостійність), креативного (творчість) компонентів [6, с. 235]. Отже, у науковому трактуванні змісту поняття "компетентність" переважає позиція: це набутий досвід (знання, уміння, навички), активований у самостійній практичній діяльності.

Щодо мистецької компетентності, то вона формується у результаті мистецької освіти та самоосвіти, тобто є результатом мистецького впливу на особистість. Мистецька педагогіка визначає її як здатність до розуміння і творчого самовираження у сфері різних видів мистецтва і їх практичного опанування [7, с. 58-61]. У професійному контексті її розуміють як "особистісну якість та результат усвідомлення специфіки мистецької складової власної професійної діяльності, що передбачає інтеграцію знань з теорії та методики викладання мистецтва, творчого самовираження та рефлексії у сфері різних видів мистецтва під час їх практичного опанування" [8, с. 138]. О.Олексюк підкреслює сутність мистецької компетентності як єдність "знань з історії, теорії, методики викладання мистецтва, ... художньо-творчих умінь у галузі виконавства та досвіду практичної художньо-освітньої діяльності" [6, с. 112 – 116]. Ми трактуємо дану категорію як здатність особистості до осмислення мистецької образності, емоційно-почуттєвого ціннісного реагування на неї, до різнобічної мистецької діяльності, зокрема, мистецької творчості.

З метою диференціації освітніх цілей виділимо головні структурні складові мистецької компетентності, на які спрямовуємо педагогічний вплив у освітніх компонентах "Історія музики", "Історія мистецтва" спеціальностей Музичне мистецтво та Середня освіта (Мистецтво. Музичне мистецтво)

Так, інтелектуальна складова мистецької компетентності включає мистецькі знання, уміння, навички щодо їх результативного використання у практичній діяльності. Вважаємо доцільним доповнити цю складову рефлексивною,

оскільки рефлексія – процес самопізнання, моніторингу, тобто аналізу особистістю результативності свого спілкування з мистецтвом, зокрема, власної художньої діяльності.

Почуттєво-аксіологічна передбачає розвиток не лише емоційного реагування на мистецтво, але й інтелектуальних, естетичних, тобто вищих почуттів у процесі мистецької діяльності а також вплив на зміст художніх цінностей та орієнтацій.

Мотиваційна сфера мистецької компетентності включає мистецькі потреби, бажання, інтерес, смаки, ідеал тощо.

Оскільки функціонування мистецтва передбачає різномірневу та різновидову творчість, окремо виділимо творчо-діяльнісну складову.

Отже, мистецька компетентність як об'єкт педагогічного впливу передбачає інтелектуальну, рефлексивну, почуттєво-аксіологічну, мотиваційну, творчо-діяльнісну складові, що, інтегруються у системну цілісність.

В якості провідного засобу розвитку мистецької компетентності ми обрали художнє краєзнавство, метою якого є вивчення художньої культури (мистецтва) рідного краю (Гончаренко С. 179). На виключному виховному значенні методу краєзнавства у освітньому процесі наголошує дослідниця В.Прокопчук: "Краєзнавство є скарбницею національної пам'яті, що, органічно поєднуючи минуле, сучасне й майбутнє, зберігає історичний досвід поколінь і досліджує прикоріння української національної духовності" [9, с. 227]. Культурний потенціал мистецького краєзнавства складно переоцінити, адже цей вид освітньо-виховної роботи здатний реалізовувати ще й пізнавальну, наукову, практичну та ін. функції.

Наведемо приклади-фрагменти методики розвитку мистецької компетентності засобами художнього краєзнавства.

Так, у процесі вкладання дисциплін "Історія музики", "Історія мистецтв" у центрі нашої уваги неодноразово знаходився архітектурний символ м.Рівне Свято-Покровський кафедральний собор (1990 - 2001, архітектор В.Ф.Ковальчук <https://surl.li/iyjioe>) – одна з найвеличніших споруд Західної України.

З метою активізації та збагачення інтелектуально-рефлексивної сфери мистецької компетентності ми використали наступні методи (прийоми): обговорення освітніх можливостей зазначеної мистецької пам'ятки; вербалізації образного змісту (прийоми "Розповідь Покровського собору"); порівняння храмів різномистецьких напрямів; аналогії (прийом "Знайди спільності, відмінності"); контрасту (прийом "Знайди пару": створення пар-контрастів); інтелектуального змагання (прийоми "Чому?", "Поясни" та ін.); рефлексивні

прийоми "Слухаю себе", "Пізнаю себе"; "Вчора і сьогодні", "Заверш речення", "Інтерв'ю", "Знайоме - нове; цікаве - нецікаве".

На почуттєво-аксіологічну сферу ми здійснювали вплив наступними методами (прийомами): створення колекції зразків духовної музики; пошуку емоційно-образних асоціацій; емоційних паралелей; "емоційного зараження"; "музика оживляє ікону"; "музика в кольорі"; презентації "Мої архітектурні уподобання"; емоційного синквейну та ін.

Впливаючи на мистецькі потреби, бажання, інтерес, ідеал, що відображають зміст мотиваційної сфери мистецької компетентності, акцентуємо суспільне та особисте значення вказаної мистецької пам'ятки (метод роздуму "Навіщо людині храм?", "Свято-Покровський собор у духовному житті Рівного", "Питання В.Ковальчуку"); організовуємо ситуації зацікавлення, подиву ("Свято-Покровський Собор дивує рівнян", "Таємні символи Свято-Покровського собору"), актуалізації життєвого досвіду ("Моя зустріч зі Свято-Покровським собором", "Моя розповідь учневі, класу") та ін.

Творчо-діяльнісна складова зазнала активізації у процесі виконання навчально-художніх практикумів, наприклад: драматичний етюд "Покрова"; пантоміма-імпровізація "Богородицька іконографія", графічний силует, логотип "Покровський храм", виконання зразків духовної музики "Піснеспіви у Покровському соборі" (метод презентації колективної справи); наукових практикумів: віртуальна музейна екскурсія "Богородицький іконопис України", реальна (уявна) екскурсія "Храми Рівного", презентація "Образ Покрови у мистецтві" та ін. Враховуючи різномірну попередню підготовку здобувачів вищої освіти, ми передбачали різні рівні творчої діяльності, використовуючи методи репродуктивного, варіаційного, імпровізаційного, інтерпретаційного та самостійно-творчого рівнів.

Висновок. Мистецька компетентність – важлива складова фахової компетентності вчителя-музиканта, виконавця. Системність змісту даного поняття (Л.Аристова, Л.Масол, О.Олексюк, Р.Шпіца та ін.) зумовлює пошук ефективних методів диференційованого розвиваючого впливу. Цілеспрямоване використання методу мистецького краєзнавства дозволяє активізувати розвиток інтелектуально-рефлексивної, почуттєво-аксіологічної, мотиваційної, творчо-діялісної складових мистецької компетентності, сприяючи результативності професійної підготовки майбутнього вчителя.

Список використаних джерел

1. Нова українська школа URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення 16.06.2025).

2. Аристова Л. Формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва засобами діалогової педагогічної технології. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. 2016. № 7 (61). С.122 – 133.
3. Закон України про освіту. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380 URL <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>(дата звернення 16.06.2025).
4. Шапар В. Б. Сучасний тлумачний психологічний словник. Харків: Прапор, 2007. 640 с.
5. Масол Л.М. Методика навчання мистецтва в основній школі: методичний посібник для вчителів. Київ: Шк.світ, 2012. 128 с.
6. Олексюк О. М. Музична педагогіка: навчальний посібник. Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2013. 248 с.
7. Масол Л. М. Загальна мистецька освіта : теорія і практика : монографія. Київ: Промінь, 2006. 432 с. С.58 - 61
8. Шпіца Р., Федів І. Структура мистецької компетентності майбутнього вчителя початкових класів. Молодь і ринок. 2021. №10 (196). С.134-139.
9. Прокопчук В.І. Мистецьке краєзнавство як науково-педагогічна проблема. Інноватика у вихованні: збірник наукових праць. 2019. Вип.10. С.226 – 233.

Навольський С. Н.,
здобувач третього (освітньо-
наукового) рівня вищої освіти,
Тернопільський національний
педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка, м. Тернопіль

УДК 378

ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ІМІДЖУ МАЙБУТНІХ МАРКЕТОЛОГІВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

В умовах сучасного конкурентного ринку праці та зростаючого попиту на кваліфікованих фахівців, формування професійного іміджу є невід'ємною частиною успіху. Це явище розглядається як стратегічний ресурс для підвищення якості професійної роботи та соціального визнання.

Сучасна ситуація в освітньому середовищі вимагає від нас пошуку нових шляхів при підготовці майбутніх маркетологів: підвищення якості їхньої теоретичної підготовки, здатності до самостійної та творчої роботи, професійного